

บทปริทัศน์บทความเรื่อง วิทยาลัยสหสาขาด้านสาธารณสุข

ศิริชัย กาญจนวาสี

บทความที่ปริทัศน์นี้ได้ทำการรวบรวมการวิจัยด้านสาธารณสุขของต่างประเทศในอดีตที่ผ่านมา เพื่อแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของวิธีการวิจัยทางสาธารณสุข โดยพยายามที่จะสื่อความหมายถึงการวิจัยในลักษณะของสหสาขาวิชาที่เข้ามามีส่วนในงานวิจัยทางสาธารณสุขมากขึ้น พร้อมทั้งมีการยกกรณีตัวอย่างประกอบและตอนท้ายได้สรุปในเชิงชี้แนะว่าปัญหาทางสาธารณสุขเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนยากที่จะอาศัยศาสตร์สาขาใดสาขาหนึ่งเข้าไปเพื่อทำการแก้ปัญหา คงจะต้องอิงศาสตร์หลายด้านเข้ามาเพื่อที่จะทำให้การแก้ไขปัญหานั้นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับประเด็นที่ผู้ปริทัศน์จะเสนอแนะโดยเน้นไปที่ 3 ประเด็นหลัก ในประเด็นแรกจะกล่าวถึงแนวคิดหรือมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องวิจัยสหสาขาวิชาซึ่งสะท้อนหลายจุดว่ามีแนวลักษณะความคิดอย่างไร สอดคล้องกันหรือไม่ ในประเด็นที่ 2 จะกล่าวถึงตัวเนื้อหาที่ทบทวนมาจากงานวิจัยของต่างประเทศ และในประเด็นที่ 3 จะกล่าวถึงทั้งแนวคิดและเนื้อหาของกรณีตัวอย่างที่อ้างถึงในบทความนี้โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

1. มโนทัศน์ของการวิจัยสหสาขาวิชา

บทความนี้มีการกล่าวถึงการวิจัยสหสาขาวิชาทางด้านสาธารณสุขไว้อย่างน้อย 3 ส่วน โดยส่วนแรกจะกล่าวถึงการศึกษาค้นคว้างานวิจัยจากต่างประเทศ ส่วนที่สองมีการยกตัวอย่างงานวิจัยสหสาขาวิชาในประเทศไทยที่ทำที่คลองเตย และส่วนที่สามมีการอภิปรายสรุปการวิจัยสหสาขาวิชาในแต่ละส่วนมีการใช้คำว่า “การวิจัยสหสาขา” ในแนวคิดที่มีความแตกต่างกัน

ผู้ปริทัศน์คิดว่าแนวทางการวิจัยเกี่ยวกับสหสาขาวิชา มีแนวคิดอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ การวิจัยข้ามสาขาวิชา (cross-disciplinary research) เป็นการวิจัยที่จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้จากหลายสาขามาช่วยกัน การวิจัยในลักษณะนี้สามารถทำได้ใน 2 แนวทาง คือ การวิจัยพหุวิทยาการ (multi-disciplinary research) กับการวิจัยสหสาขาวิชา (inter-disciplinary research) การวิจัยพหุวิทยาการเป็นการวิจัยที่ให้นักวิจัยจากหลายสาขามาทำงานกันอย่างเป็นอิสระ มีการประสานงานกันในเชิงบริหารและมีการเขียนรายงานโดยมีบรรณาธิการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกลมกลืนกัน ส่วนการวิจัยสหสาขาวิชา คำว่า “สห” ตรงกับคำว่า “united” มีการหลอมรวมกันเป็นหนึ่งเดียว งานวิจัยสหสาขาจึงเป็นงานวิจัยที่ประกอบด้วยทีมนักวิจัยที่สามารถประสาน

หลอมรวมกระบวนการทำและผลการวิจัยที่มีลักษณะเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวกัน ไม่ใช่เป็นการทำวิจัยที่นำผลมาต่อเรียงกัน แต่ละประเด็นของการวิจัยเกิดจากการประสานแนวคิดจากสาขาที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดลักษณะการสร้างสรรค์ขึ้นในงานวิจัย

บทความดังกล่าวนี้ได้นำเสนอการวิจัยสหสาขาด้านสาธารณสุขที่ต่างแนวคิดกัน ในส่วนแรกกล่าวถึงการศึกษาทบทวนงานวิจัยของต่างประเทศ เป็นการนำเสนอการวิจัยในลักษณะของการวิจัยพหุวิทยาการ ในส่วนที่สอง กรณีกรยกตัวอย่างงานวิจัยที่ทำในประเทศไทย มีลักษณะเป็นงานวิจัยที่ขยายแนวคิดของตัวแปรให้ครอบคลุมสหสาขาทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ในส่วนที่สาม ได้เขียนอภิปรายสรุปเชิงเสนอแนะให้นักวิจัยจากหลายสาขาเข้ามาร่วมทำวิจัยสหสาขาวิชาเพื่อร่วมกันสร้างสรรค์การวิจัยทั้งวิธีการและผลการวิจัยทางด้านสาธารณสุขที่มีคุณภาพ

2. เนื้อหาสาระของการค้นคว้งานวิจัยจากต่างประเทศ

บทความดังกล่าวได้แปลและเรียบเรียงงานวิจัยทางด้านสาธารณสุขของต่างประเทศ ทำให้มองเห็นพัฒนาการของระเบียบวิธีวิจัยทางการสาธารณสุข เริ่มตั้งแต่การวิจัยในยุคแรกๆ เป็นการอิงหลักวิธีการวิจัยทางระบาดวิทยาซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นการควบคุมโรคเป็นหลัก ต่อมาได้บูรณาการระเบียบวิธีการวิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ ด้านสังคม และด้านมนุษยศาสตร์เข้าไปทำให้การวิจัยลงลึกไปถึงพฤติกรรมสุขภาพเพื่อศึกษาถึงคุณภาพชีวิตมนุษย์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นลักษณะองค์รวมที่ทำให้ห้องค์ความรู้ทางด้านสาธารณสุขมีความลึกซึ้งและครอบคลุมมิติสำคัญต่างๆ ยิ่งขึ้น

ในส่วนของการสรุปถึงวิธีวิทยา 8 ลักษณะ ซึ่งกล่าวถึงจุดอ่อน จุดแข็ง พร้อมทั้งยกตัวอย่างงานวิจัยประกอบ ส่วนนี้อ่านแล้วทำความเข้าใจได้ยาก บางตัวอย่างเป็นงานวิจัย บางตัวอย่างเป็นวิธีการวิจัย ทิศทางของการนำเสนองานวิจัยประกอบยังขาดรายละเอียดที่ชัดเจน ควรมีตัวอย่างงานวิจัยสหสาขาวิชาประกอบด้วยจะทำให้เข้ากับชื่อเรื่องได้ดีขึ้น

3. แนวคิดและเนื้อหาของกรณีตัวอย่าง

กรณีตัวอย่างที่ยกขึ้นมาใช้ประกอบการเขียนบทความนี้ น่าจะเป็นกรณีตัวอย่างที่แสดงแนวคิดอันชัดเจนของการวิจัยสหสาขาด้านสาธารณสุขที่มีความลุ่มลึกในเนื้อหาและวิธีการ ควรมีรายละเอียดของเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และผลการวิจัย

ในส่วนท้ายของบทความที่กล่าวถึงนี้ ได้เสนอมุมมองปัญหาด้านสาธารณสุขและการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืนโดยการมองอย่างรอบด้าน การใช้ศาสตร์เพียงสาขาใดสาขาหนึ่งเข้าไปคงไม่สามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ เพราะฉะนั้นจำเป็นต้องอิงศาสตร์จากสหสาขาวิชาผสมผสานเข้าด้วยกัน เป็นการอภิปรายสรุปที่ดีและสร้างสรรค์